

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Společný blok oborových didaktik I. – úvod do problematiky obecné didaktiky

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co jsou alternativní školy?

- Dítě a jeho potřeby a možnosti jsou středem pozornosti (pedocentrismus)
- Škola je aktivní, děti jsou aktivní
- Vlastní zodpovědnost za výsledky
- Komplexní výchova
- Škola je „životní společenství“
- Vzdělávání „ze života pro život“

→ otevřenost, zapojení rodičů
→ jiná organizace, metody (NE
trídne hodinový systém)
→ jiné cíle – jiný výběr a uspořádání
učiva

Klasické alternativní školy

- Waldorfská škola
- Montessoriovská škola
- Daltonská škola
- Škola Jenského plánu
- Freinetovská škola

Škola Marie Montessori

- teorie senzitivních fází (přirozená výchova)
- efekt polarizace pozornosti (soustředění)
- volná pracovní fáze

*„Pomoz mi,
abych to mohl udělat sám“*

- Společně děti různého věku
- Podnětné prostředí. Velké množství didaktického materiálu
- Možnost podílet se na rozhodování, na volbě učiva
- Individuální pracovní tempo

O Montessori pedagogice

<https://www.youtube.com/watch?v=zCXtCajTGEk&list=PLIk8ZdXH1pjwP4DKQM0osTu66KlsVOKWr>

Montessori škola

<https://www.youtube.com/watch?v=09Y-huCMjIc>

Montessori školka

https://www.youtube.com/watch?v=Z6hDNkDjj_Q&t=156s

Waldorfská škola

- vychází z antroposofie
- tzv. svobodná Waldorfská škola
- učivo v epochách
- blok má 3 části – rytmiická, vyučovací, vyprávěcí
- další – odborné předměty, jazyky, umělecká výchova, základy řemesel, eurythmie
- denní rozvrh - teoretické, umělecké a praktické předměty
- speciální příprava učitelů
- školní samospráva

Kde jsou Waldorfské školy v ČR:

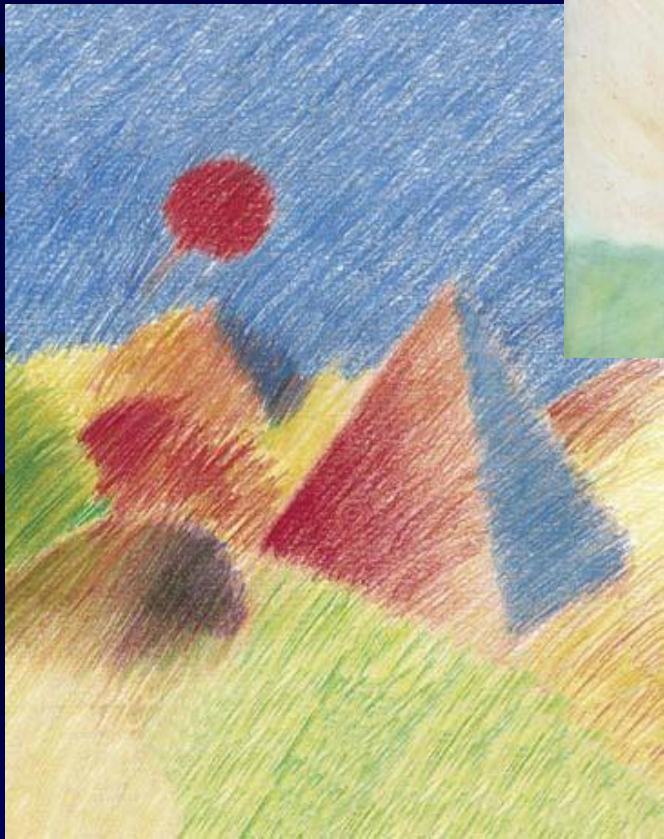

Další specifika WŠ

- **Slovní hodnocení:** výkon žáka je projevem celé jeho bytosti a nelze jej redukovat na pouhé číslo - dosažený pokrok, zvláštní úsilí, rozvoj i přednosti dítěte.
- **Absence učebnic:** vlastní pracovní sešity, aktivní pomůcky (připravuje učitel nebo žáci). Vyšší ročníky - atlasy, encyklopedie...
- **Cizí jazyky:** od nejnižších ročníků
- **Vyprávění:** Mluvené slovo působí na citový život, náměty podle věku dětí.
- **Umělecká cvičení a řemesla:** snaha dosáhnout souladu mezi vědou, uměním a duchovními hodnotami. Umělecká cvičení a ruční práce - školení vůle (formy, pletení, řezbářství – všichni!)
- **Názorná výuka:** Praxe předchází teoretický výklad.
- **Slavnosti:** tradiční součást života školy. Vycházejí z lidových tradic a souzní s koloběhem přírody jednotlivých ročních období.

Práce dětí

Semily,
5. a 6. třída

Daltonská škola

- princip svobody, samostatnosti, spolupráce

- grafy práce
- žákovské konference
- měsíční úkol, kontrakt

Struktura měsíčního úkolu

Úvod	seznámení s úkolem
Předmět	stanovení látky, které se úkol týká
Problémy	otázky a úkoly
Písemná práce	úkoly, které žák musí vypracovat písemně
Pamětní úkoly	čemu se má žák naučit zpaměti
Konference	témata a termíny společných porad žáků a učitelů
Literární odkazy	doporučené knihy, časopisy, prameny
Ekvivalenty	kolik bodů si žák může připsat za jednotlivé úkoly
Vývěsky	čeho si má žák všimnout na nástěnkách (mapy, obrazy...)
Započtení práce	započtené body z jiného předmětu při překryvu témat

Jenský plán

- integrace dětí různého věku
- patronáty starších nad mladšími
- prostředí rodinného typu
- střídání čtyř činností:

ROZHOVOR – HRA – PRÁCE - SLAVNOST

Freinetovská škola

- škola pracovní
- škola je těsně spjatá se svým prostředím (vesnice, městská část)
- prostor – odborná pracoviště (pracovní ateliéry) – práce středem veškeré činnosti – experimentování, kritické zkoumání skutečnosti, žák – iniciátor a organizátor vlastního učení
(tiskárna, školní časopis, korespondence, volný text)

- svobodné volné vyjadřování (slovem, výtvarně, hudbou...)
- individuální a společenská zodpovědnost – pracovní kooperace
- třídní samospráva

Reformní pokusy u nás:

1910 Anna Süsová

pokusná MŠ (Brno) = *tělesný pohyb, tvořivá činnost, rozumový vývoj, citlivý vztah*

1902-13 František Bakule (Malá Skála) = *estetické podněty, poznávání přírody, emotivní prožitek / 1913 (JÚ Praha) → „Bakulovi zpěváčci“*

1911-18 Josef Úlehla, Jan Ludvíček = **česká menšinová škola (Vídeň)**, *volná svobodná výchova, inspirace reformní pedagogikou*

1919-1924 Ladislav Švarc, Ferdinand Krch, Ladislav Havránek

„Dům dětství“ (Krnsko) = *umělecky orientovaná internátní výchova*

1926-30 Eduard Štorch

„Dětská farma“ (Praha-Libeň) = *kontakt s přírodou, zdraví, zvědavost, sociální chování*

1929 Václav Příhoda „Organizační a učební plán reformních škol“, pokusné školy (*Praha, Zlín, Humpolec..*), vnitřní diferenciacie, třístupň.škola (*obecná, Komenium, Atheneum*)

Moderní alternativní školy

- vznikají od konce 2. světové války
- velká rozmanitost
  - otevřené školy
  - magnetové školy
  - cestující školy, mezinárodní školy
  - integrované školy
  - projekt Zdravá škola apod.

Charakteristika:

Kromě obecných i další specifické znaky:

- odmítání honby za učitelskými výsledky
- odmítání konkurenčního napětí mezi žáky
- zapojení rodičů
- odlišný způsob hodnocení
- častá výuka mimo prostředí školy
- potlačování frontální výuky
- odstraňování hranic mezi předměty ...

Druhy, proudy:

- 1. škola jako veřejná otevřená instituce** (*školy s otevřeným vyučováním; přesahující školy; komunitní školy; školy s volnou architekturou...*)
- 2. škola jako instituce socializace, integrační snahy** (*integrované jednotné školy; kolegiální školy, školní centra; inkluzivní vzdělávání...*)
- 3. pragmaticky založené školy** (*hiberniánské, odenwaldské, ITV, projektové vyučování, tvořivá dramatika...*)

4. mezinárodní školy

- mezinárodní, globální, multikulturní programy
- dvojjazyčné školy
- Evropské školy

5. specializující se školy (*školy s alternativním programem; magnetové školy; školy 21. století...*)

6. další moderní alternace (*škola bez ročníků; cestující škola; zdravá škola...*)

Inovační aktivity ve výuce

Příklady:

Otevřené vyučování

- směrem k žákovi
- směrem navenek

- Změna tradičního prostředí a atmosféry
- Společná činnost (práce) v kruhu
- Svobodně volená práce
- Týdenní plánování
- Řešení projektů
- Učební plány – přehled toho, co je
- závazné a co jsou nabídky pro vlastní volbu

Alternativní programy v ČR

- obecná škola, národní škola
- zdravá škola
- angažované vyučování
- integrované vyučování
- projektové vyučování
- otevřené vyučování

Zdravá škola

- Vztah ke zdraví a zdravý životní styl
- Zdravé vztahy
- Ekologie, prostředí

Možnosti alternací ve výuce

- změny v organizačních formách – skupinová výuka, kooperativní formy
- změny v metodách – projektová výuka, aktivizační metody (brainstorming, mentální mapování...)
- slovní hodnocení
- změny v organizaci školního života – zvonění, slavnosti, žákovský parlament, školní časopis
- otevření se veřejnosti – spolupráce s rodiči, obcí